

PIRMASIS LIETUVOS KOMPIUTERINIS ŽURNALAS.

Ala Miežinienė

Pasaulyje plinta kompiuteriniai leidiniai – knygos, laikraščiai, žurnalai. Prisijungus prie tarptautinio kompiuterių tinklo INTERNET, kuris sieja apie 40 milijonų vartotojų daugiau kaip 110 šalių, ši galimybė atsirado ir Lietuvoje.

Lietuvos tarptautinio standartinio serialinio numerio (ISSN) agentūra 1995 m. rugsėjo mėn. įregistravo pirmąjį Lietuvos kompiuterinį serialinį leidinį “Information sciences” (ISSN 1392-1487) – Vilniaus universiteto (VU) Komunikacijos fakulteto mokslo darbų leidinio “Informacijos mokslai” kompiuterinį analogą. Dabar VU mokslo darbų serijos “Informacijos mokslai” rinktiniai išleidžiami tradicine knygos forma popieriuje ir skelbiami INTERNET Vilniaus universiteto goferyje, kur pateikiami ir straipsnių referatai.

Šio leidinio pirmasis tomas, išleistas 1995 pradžioje, jau kovo mėnesį buvo referuotas pasauliniame kompiuterių tinkle INTERNET, kartu pateikiant ir pilnų straipsnių tekstų bylas (failus). Tokiu pat būdu balandžio mėnesį buvo išleistas antrasis, o lapkričio – trečiasis tomai, kurių tradiciniai popieriniai variantai tebelaukia eilės spaustuvėse.

Vienas iš leidybos privalumų – jos operatyvumas čia aki-vaizdus. Kompiuteriniai žurnalai patogūs ir efektyvūs: padeda labai greitai paskleisti pasaulyje mokslo tyrimų rezultatus, bendradarbiauti mokslininkams, atpiginti leidybą.

Žurnalas “Informacijos mokslai” prieinamas skaitytojams per akademinį ir mokslų įstaigų “Telnet” tinklą. Jis skelbiamas VU goferyje (*gopher*), kur jau anksčiau buvo pateikiama plati in-

formacija apie universitetą, jo padalinius, mokslinę biblioteką, buvo galima pasinaudoti jos kompiuteriniu katalogu ir kt. *Gopher* – tai informacijos INTERNET tinklas. Jame patogu saugoti, išdėstyti ir pateikti vartotojams tekstinę informaciją.

“Informacijos mokslų” kompiuterinis žurnalas prieinamas vartotojui ir per kitą INTERNET sritį, trumpai vadinama WWW (World Wide Web). Tai hipertekstu pagrįsta informacinė sistema, teikianti didesnes galimybes paskleisti ne tik tekstinę, bet ir grafinę informaciją. Čia kompiuteriniai žurnalai gali būti iliustruoti piešiniais, grafikais ir lentelėmis, autorių portretais ar pan. Galima paieška pagal teksto reikšminius žodžius.

Referevimas INTERNET. Kompiuterių technika leidžia susieti du skirtingus, laiko atžvilgiu nutolusius tradicinius procesus: leidybą ir publikacijų referavimą – pirminį šaltinį ir antrinę informaciją apie jį. Lietuvoje nėra referatinių tarnybų, kurios skleistų informaciją apie Lietuvos mokslininkų darbus. Tad “Informacijos mokslų” leidėjų pradėtas referavimas kompiuterių tinklais itin svarbus Lietuvos mokslininkų darbams paskleisti. INTERNET bus referuojami ir kitų VU bei Mokslų akademijos mokslo darbų serijų leidiniai. Tuo tikslu Komunikacijos fakultete steigama mokslo darbų referavimo tarnyba. Ji organizuos VU leidinių referavimą ir pateikimą INTERNET, rūpinsis referatų kokybe. Kai kurie VU serialiniai leidiniai turės ir kompiuterinius analogus.

Vilniaus universitete leidžiama vienuolika mokslo darbų leidinių serijų. Vartotojas galės pasirinkti norimą seriją (“Knygotyra”, “Ekonomika”, “Informacijos mokslai” ar kt.). Šiek tiek skiriasi kiekvienos iš jų leidyba: periodiškumas, poligrafinis atlikimas, publikuojamų straipsnių kalba (tik lietuvių, lietuvių ir užsienio) ir t. t. Todėl kiekviena serija pristatoma platesniu straipsniu, kuriame pateikiama žinių apie leidinį ir leidėjus, redaktorių kolegiją, leidinio platinimą, ISSN numerį bei informaciją autoriams, kaip įforminti siunčiamus publikuoti straipsnius.

Toliau vartotojas pasirenka norimą leidinio tomą. Redakcinio straipsnio (jei yra) pateikiamas visas tekstas. Referuojamas kiekvieno straipsnio turinys. Duodama žinių apie straipsnio autorių, nurodome publikacijos kalbą, koku redaktoriumi jis surinktas. Žymimas straipsnio viso teksto bylos vardas. (Byla archyvuojama.) Vartotojas gali atsiųsdinti jį sudominusį tekstą į savo kompiuterį, atspausdinti popieriuje. Referatai ir kita informacija rašoma anglų kalba, o straipsnių tekstai – ta kalba, kuria jie publikuojami leidinyje.

INTERNET gali būti referuojami ir leidžiami periodiniai ir tęstiniai mokslo darbų leidiniai, konferencijų tezės ir pranešimai, disertacijų autoreferatai, kita mokslinė produkcija. Tai perspektyvi mokslinės informacinės veiklos kryptis.

Įteikta 1995 m. lapkričio mėn.